

Innovatieve Evaluatie voor Effectiever Beleid

Hoe beleidsonderzoekers constructiever kunnen samenwerken met beleidsmakers door ex ante, ex durante en ex post evaluatietechnieken

Vrijdag 8, 15 & 22 november, Den Haag

Doelgroepen:

- Beleidsonderzoekers
- Beleidsevaluatoren
- Toezichthouders
- Lokale Rekenkamers
- Beleidsonderzoeksbureaus

binnen de overheid

Georganiseerd door:

Partners:

Inleiding

Er bestaat een groeiende behoefte bij de overheid om de evaluatie van beleid meer te integreren met de beleidsontwikkeling. Evaluatie heeft nu nog vooral het imago van verantwoording en afrekening. Door beleidsevaluatie eerder toe te passen in het stadium van de beleidscyclus kan het van meerwaarde zijn om de effectiviteit van nieuw beleid niet alleen beter vast te stellen maar zelfs te stimuleren. Hierdoor kan de onderzoeker op een positievere wijze betrokken worden bij de inrichting van het nieuwe beleid als het gaat om niet alleen het vaststellen van de gewenste (tussentijdse) resultaten maar ook op het stimuleren van een positieve uitkomst ervan.

Een *ex-ante* evaluatie middel, het vooraf vaststellen van evaluatiemomenten, zal het inzicht in de effectiviteit van nieuwe beleidsinitiatieven vergroten. De rol en betrokkenheid van onderzoekers in de beleidscyclus wordt op deze manier versterkt. Door de toepassing van nieuwe technieken bestaan er zelfs mogelijkheden om ook *real-time* vast te stellen wat de effecten van nieuwe beleidsinitiatieven zijn.

Met deze leergang wil ScienceWorks aandacht geven aan het proces en de nieuwste methoden om door innovatieve evaluatie zowel meer kwaliteit als effectiviteit aan beleid te verbinden. Tevens zal ingegaan worden op de consequenties die kunnen optreden voor beleidsonderzoekers als zij zich met diverse vormen van evaluatie gaan bezig houden.

Er zal aandacht worden besteed aan de volgende thema's:

- Wat is ex ante evaluatie en wat zijn de mogelijkheden?
- Welke technieken en methoden komen kijken bij ex ante evaluatie?
- Mogelijkheden voor betere samenwerking tussen beleidsmakers en onderzoekers.
- Verschillende manieren om te monitoren op het huidig beleid.
- Real-time data: Op welke manieren kan real-time data bijdragen aan het volgen en meten van het huidige beleidsproces?
- Consequenties van evaluerende taken voor de positie van de beleidsonderzoeker.

Net als in eerdere edities zal deze leergang gebruik maken van de best beschikbare expertise die momenteel in Nederland voorhanden is. Deelnemers zullen gevraagd worden een Case Study in te richten en te presenteren in kleine groepjes. De Case Study zal vragen aan de deelnemers om zelf een evaluatieproces te verbinden aan een nieuw beleidsproces, waar zowel ex ante, ex durante als ex post elementen in zijn opgenomen.

Vrijdag 8 november – Dagdeel I

Vakdocent: **Peter van der Knaap**

Peter van der Knaap is directeur bestuurder SWOV en voorzitter VIDE.

09:15 Ontvangst met koffie en thee

09:30 Welkomstwoord

- Introductie
- Voorstelronde
- Evaluatie en beleidsonderzoek
- De zeven functies van evaluatie
- Innovatie en beleid: 'wicked' en getemde problemen

10:50 Pauze

11:20 Vervolg

- Kwantitatieve en kwalitatieve methoden: opgavegericht naar antwoorden
- Innovatieve technieken en data
- Zoeken naar succes: nieuwe verbindingen tussen leren en verantwoorden

12:40 Lunch

Vrijdag 8 november – Dagdeel II

Vakdocent: **Frans Leeuw**

Frans Leeuw is hoogleraar Maastricht University, oud-directeur doelmatigheidsonderzoek Algemene Rekenkamer en oud-directeur WODC.

13:40 De inzet van evaluatie in de digitale wereld

- Introductie op evaluatie met Big Data en AI
- Impact Assessments van Artificial Intelligence (IAAI) en de rol hiervan in Ex Ante evaluatie

15:00 Pauze

15:30 Vervolg

- Duiding van contexten waarbinnen beleid gemaakt wordt met behulp van Big Data
- Inzicht in trends in de samenleving en beleid met behulp van Big Data
- Policy Problem Detection doormiddel van Big Data
- Randvoorwaarden om deze methoden toe te passen op eigen organisatie
- Observaties over de onafhankelijkheid van de evaluator-onderzoeker

16:50 Einde eerste lesdag

Vrijdag 15 november dagdeel III

Vakdocent: **Tineke Abma**

Tineke Abma is hoogleraar en onderzoeksdirecteur aan de faculteit Medical Humanities, Vrije Universiteit Amsterdam en per 1 december 2019 directeur van het onderzoeksbureau Leyden Academy.

09:15 Ontvangst met koffie en thee

09:30 Vormgeven van Interactieve en responsieve beleidsevaluatie

- Hoe rekening houden met de opdrachtgever van het onderzoek
- Hoe kun je stakeholders betrekken bij de opzet van het onderzoek
- Belangen en waarden van stakeholders en de opdrachtgever meenemen in onderzoek

10:50 Pauze

11:20 Kansen en valkuilen van Interactieve beleidsevaluatie

- Zijn onafhankelijkheid en Betrokkenheid altijd tegengestelde krachten?
- Het bewaken van onderzoekskwaliteit en rationaliteit
- Het vergroten van de impact van je onderzoek door een innovatieve aanpak

12:40 Lunch

Vrijdag 15 november dagdeel IV

Vakdocent: **Maurice Fransen**

Maurice Fransen is Director Analytics & Cognitive Public Sector Deloitte.

13:40 Real-time verwerken van data bij de evaluatie in beleid

- Methoden voor real-time data verwerking
- Vergaren van real-time data
- Verwerken van ex durante evaluatie in een organisatie

15:00 Pauze

15:30 Vervolg

- Randvoorwaarden voor real-time evaluatie
- Beleidsmatige en ethische complicaties

16:50 Einde tweede lesdag

Vrijdag 22 november dagdeel V

Vakdocent: **Rolf Willemse**

Rolf Willemse is bureauhoofd Rekenkamer Rotterdam & Plaatsvervangend Directeur Rekenkamer Krimpen aan den IJssel en Rekenkamer Capelle aan den IJssel

09:15 Ontvangst met koffie en thee

09:30 Ex-ante evaluaties voor de lange termijn

- een Rotterdamse geschiedenis van resultaatgericht besturen
- ex (dur)ante toetsingen door de rekenkamer

10:50 Pauze

11:20 Kritische succesfactoren, of, hoe voorkom je dat evaluaties verplichte nummers worden?

- de rol van politiek en bestuurde rol van toezichthouders, onderzoekers en beleidsmakers
- de impact van periodieke controles

12:40 Lunch

Vrijdag 22 november dagdeel VI

Vakdocent: **Margriet Veeger & Frank Zwetsloot**

Margriet Veeger is Raadgriffier Gemeente Lisse, Oud-Raadgriffier Gemeente Bergen (N-H) en Oud-Raadgriffier Stadsdeel Amsterdam-Noord & **Frank Zwetsloot** is Directeur ScienceWorks.

13:40 **Presentaties Case Study door de deelnemers van de Leergang (4 groepjes)**

Deelnemers presenteren de resultaten van nieuwe beleid dat geëvalueerd is met behulp van ex ante evaluatie. Tijdens deze presentatie wordt de nieuwe rol van onderzoekers bij dit beleid kritisch aan de orde gesteld. Aan de orde komen:

- Politieke betrokkenheid en neutraliteit
- Welke verantwoordelijkheden kunnen onderzoekers dragen
- Omgaan met kwetsbaarheid
- Toezicht

15:30 Pauze

16:00 Lessons learned

17.00 Borrel